

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

UWV
t.a.v. [REDACTED]
Postbus 58285
1040 HG Amsterdam

Datum 12 februari 2025
Betreft Reactie op uitvoeringstoets conceptwetsvoorstel 'Handhaving
sociale zekerheid'

Geachte [REDACTED]

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft uw organisatie gevraagd een advies uit te brengen inzake het conceptwetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid (hierna: het wetsvoorstel). Met de brief van 20 oktober 2023, kenmerk [REDACTED], heeft u het advies naar mijn ministerie gestuurd. Ik dank u allereerst voor het uitgebrachte advies.

U geeft aan het wetsvoorstel uitvoerbaar te achten, mits rekening gehouden wordt met een aantal opmerkingen in uw advies. Naar aanleiding van de geuite zorgen in de internetconsultatie, de adviezen van de Raad voor de Rechtspraak (hierna: Raad) en het Adviescollege toetsing regeldruk (hierna: ATR), de uitvoeringstoetsen van VNG en de SVB en uw uitvoeringstoets heeft mijn ministerie het wetsvoorstel ingrijpend gewijzigd. Het gewijzigde wetsvoorstel en de bijbehorende Memorie van Toelichting (hierna: MvT) vindt u in de bijlagen. Met deze brief neem ik u – in aanvulling op de MvT bij het wetsvoorstel – mee in de gemaakte keuzes en de overwegingen die aan deze keuzes ten grondslag liggen in relatie tot uw advies.

Leeswijzer

Met deze brief reageer ik op de belangrijkste punten in uw uitvoeringstoets. Hierbij wordt eerst algemeen ingegaan op uw advies en dan achtereenvolgens specifiek op (I) het afwegingskader, (II) het toelichtingsgesprek, (III) het boeteregime, (IV) het maatregelenregime en (V) herziening of intrekking.

Reactie op advies

Voor, tijdens en na de uitvoeringstoetsen heeft mijn ministerie VNG, de SVB en uw organisatie intensief betrokken bij het wetgevingsproces. De punten uit de uitvoeringstoetsen zijn middels uitvoerig overleg gezamenlijk verwerkt, wat geresulteerd heeft in het vernieuwde wetsvoorstel. De afwegingen en beslissingen zijn derhalve in goed overleg tot stand gekomen. Ambtelijk is aangegeven dat de punten uit uw uitvoeringstoets voldoende verwerkt zijn in het aangepaste wetsvoorstel. Aangezien u gedurende het proces betrokken bent, wordt in deze brief enkel op hoofdlijnen een reactie gegeven op uw uitvoeringstoets. Graag dank ik u voor uw inzet gedurende het proces.

(I) Het afwegingskader

U merkt op dat het draagkrachtbeginsel in het wetsvoorstel niet expliciet wordt genoemd. In de MvT wordt draagkracht genoemd als onderdeel van de toets in het kader van de factor 'gevolgen van het besluit voor de betrokkene' in het afwegingskader. U geeft aan dat het aan de betrokkene is om te onderbouwen dat er geen draagkracht is om de boete te betalen. Aandachtspunt hierbij is dat uw

Directie

[REDACTED]
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
Postbus 90801
2509 LV Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Onze referentie

Uw referentie

organisatie eventuele 'verborgen' inkomsten en/of vermogen niet in beeld kan krijgen. Dit betekent dat de betrokkene kan aantonen dat er geen draagkracht is, terwijl dit enkel op papier zo lijkt. Naar aanleiding van uw uitvoeringstoets en de uitvoeringstoetsen van VNG en de SVB is de factor 'gevolgen van het besluit voor de betrokkene' komen te vervallen. Er zijn reeds diverse mogelijkheden om rekening te houden met de gevolgen van het besluit voor de betrokkene. Zo dienen deze gevolgen meegenomen te worden in de afweging of sprake is van een 'dringende reden'. Ook wordt in de invorderingsfase rekening gehouden met de gevolgen van de invordering voor de betrokkene.

Datum
12 februari 2025

Onze referentie
2023

(II) Het toelichtingsgesprek

In uw uitvoeringstoets geeft u aan dat bij het toelichtingsgesprek een aantal zaken worden vastgelegd die behoren tot 'gevoelige persoonsgegevens', zoals de financiële situatie van de cliënt. Voor de beoordeling of een sanctie passend is, lijkt vastlegging van de reden van bepaling van de op te leggen sanctie en dus deze gevoelige gegevens noodzakelijk. U adviseert te expliciteren welke gegevens op welke wijze door uw organisatie mogen worden vastgelegd.

Met het oog op de in de internetconsultatie, de adviezen van de Raad en het ATR, de uitvoeringstoetsen van VNG en de SVB en uw uitvoeringstoets geuite zorgen, heb ik besloten het toelichtingsgesprek te vervangen door een verplichting tot passend informeren. Deze verplichting ziet op gerichte preventie nadat een overtreding heeft plaatsgevonden. Het doel is de betrokkene op passende en begrijpelijke wijze te informeren hoe de verplichtingen die aan de uitkering verbonden zijn in de toekomst wel goed nageleefd kunnen worden.

De verplichting tot passend informeren is een aanvulling op de generieke preventieve aanpak, waarbij door onder meer informatievoorziening, dienstverlening en aanpassing van wet- en regelgeving getracht wordt vergissingen te voorkomen. Aan deze algemene preventieve aanpak verandert de verplichting tot passend informeren niets.

Voor deze verplichting is nadere gegevensverwerking niet nodig. De informatieverplichting is niet afhankelijk van gegevens van betrokkene. Aan uw opmerking wordt om die reden verder geen opvolging gegeven.

(III) Het boeteregime

De toevoeging van de voorwaardelijke boete aan het handhavingsinstrumentarium acht u onnodig. Door de uitbreiding van de mogelijkheid tot waarschuwen biedt het wetsvoorstel reeds voldoende ruimte. Ik heb uw bezwaren ter harte genomen. De voorwaardelijke boete heeft geen plek gevonden in het vernieuwde wetsvoorstel. De mogelijkheden om te waarschuwen en af te zien van sanctioneren bieden voldoende alternatieven voor het opleggen van een boete. Graag blijf ik na inwerkingtreding met u in gesprek of de geboden instrumenten afdoende zijn. Hiervoor zal ik de invoeringstoets benutten.

U geeft aan het onwenselijk te vinden dat bij de overtredingen omschreven in artikel 3.3 lid 2 minimaal een waarschuwing gegeven moet worden. In het vernieuwde wetsvoorstel blijft de optie om af te zien van sanctioneren beperkt voor deze overtredingen. Het bestuursorgaan kan enkel van sanctionering afzien als de overtreding niet aan de betrokkene verweten kan worden. De beschreven feiten zijn dermate ernstig dat verwijtbaarheid kan worden aangenomen. Met de uitzonderingsmogelijkheden die er zijn, kunnen hardheden voorkomen worden.

Verder geeft u aan dat de recidiveregeling onnodig ingewikkeld is. De recidivebepaling in het wetsvoorstel is ingrijpend gewijzigd. Om bestuursorganen maximaal armslag te bieden voor het leveren van maatwerk, is besloten de verplichte recidivebepaling om te vormen tot een discretionaire bepaling. Ook is de recidivebepaling versimpeld ten opzichte van de bepaling in de aan u voorgelegde versie van het wetsvoorstel. De bepaling sluit zoveel mogelijk aan bij de recidivebepalingen in het strafrecht. De boete kan worden verhoogd tot ten hoogste de derde categorie van artikel 23 Wetboek van Strafrecht.

Datum
12 februari 2025

Onze referentie
2023

(IV) Het maatregelenregime

U geeft aan dat onduidelijk is of er een grondslag is om als organisatie aangifte te doen bij ernstige misdrijven jegens een medewerker, of dat de medewerker zelf aangifte moet doen. In de huidige wet bestaat reeds de mogelijkheid om aangifte te doen bij ernstige misdrijven jegens een ambtenaar. Het proces hieromtrent verandert met het wetsvoorstel niet. De grondslag om aangifte te doen, blijft in het wetsvoorstel dus gelijk aan de huidige situatie.

De recidivebepaling in het maatregelenregime acht u, evenals de recidivebepaling in het boeteregime, onnodig ingewikkeld. In het Maatregelenbesluit wordt uitgewerkt hoe bij schendingen van meewerkverplichtingen omgegaan wordt met recidive. Ook voor deze bepaling wordt ingezet op vereenvoudiging en discretionaire ruimte.

(V) Herziening of intrekking

In uw uitvoeringstoets geeft u aan dat het onderdeel herziening en intrekking grondige uitwerking behoeft, met name voor gefingeerde dienstverbanden. Ten aanzien van de gefingeerde dienstverbanden is met de wijziging van de Aanwijzing sociale zekerheidsfraude bepaald dat dergelijke omstandigheden in het strafrecht opgepakt kunnen worden.

Het voornemen is verder om met het wetsvoorstel drie wijzigingen op het gebied van terugvordering door te voeren. Met deze wijzigingen wordt de burger beschermd tegen fouten van en traag handelen door het bestuursorgaan.

- Maximering van de terugkijktermijn naar vijf jaar. Voor de terugvordering van een uitkering wordt met het wetsvoorstel een maximale terugkijktermijn van vijf jaar ingesteld. Dit houdt in dat het bestuursorgaan vijf jaar aan ontbreken of tot een te hoog bedrag verstrekte uitkering kan terugvorderen;
- Het uitgangspunt bij terugvordering wordt bij fouten van de overheid omgedraaid. Dit betekent dat het bestuursorgaan in geval van fouten van de overheid niet terugvordert, tenzij het voor de betrokkene redelijkerwijs duidelijk had moeten zijn dat hij ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering ontving. Ook wordt de mogelijkheid gecreëerd om bij ministeriële regeling categoriaal af te zien van terugvordering op het moment dat een bestuursorgaan ten aanzien van een grote groep mensen fouten heeft gemaakt en een substantiële herstelactie nodig is;
- Bescherming tegen traag handelen wordt ingevoerd. Dit houdt in dat een bestuursorgaan binnen zes maanden moet reageren op signalen van de betrokkene en intern direct beschikbare signalen waaruit het redelijkerwijs had moeten afleiden dat een uitkering te hoog is vastgesteld. Doet het bestuursorgaan dit niet, dan verspeelt het de vrije bevoegdheid tot terugvordering over de periode na afloop van de eerste zes maanden na ontvangst van het signaal.

Vervolg

Ik ben voornemens het naar aanleiding van de internetconsultatie, de adviezen van de Raad en het ATR, de uitvoeringstoetsen van VNG en de SVB en uw uitvoeringstoets gewijzigde wetsvoorstel in het eerste kwartaal van 2025 voor advies naar de Raad van State te sturen.

Graag wil ik u nogmaals bedanken voor het uitgebrachte advies. Op korte termijn zullen ook de onder het wetsvoorstel liggende besluiten, het Boetebesluit en het Maatregelenbesluit, voor uitvoeringstoets aan u toegestuurd worden.

Hoogachtend,

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Namens deze,

Directeur-Generaal Sociale Zekerheid en Integratie

Datum
12 februari 2025

Onze referentie
2023-